

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»

Кафедра прикладної медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

Н.М. Літвін

«27» вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОД 4 Економіка охорони здоров'я

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки

або спеціальність 229 Громадське здоров'я
(шифр і назва напрямку підготовки або спеціальності)

освітня програма Громадське здоров'я
(назва спеціалізації)

інститут, факультет Навчально-науковий інститут медицини
(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

РОЗРОБНИКИ

Солоненко І.М., д.мед.н., професор

(підпис)

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО КАФЕДРОЮ

Протокол № 3

від

«26» вересня 2019 р.

Завідувач кафедри

А.І.Єна

© Університет «КРОК», 2019 рік
© (Солоненко І.М.), 2019 рік

Київ – 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Призначення дисципліни	Обсяг дисципліни	Характеристика дисципліни	
Ступінь вищої освіти/ОКР: <u>магістр</u> (назва)	Кредити ECTS / Години 6 / 180	Обов'язкова дисципліна	
			заочна форма навчання
Галузь знань <u>22 охорона здоров'я</u> (шифр і назва)	Кількість розділів - 2	Курс / Семестр	
			1/1
Напрямок підготовки /спеціальність <u>229 Громадське здоров'я</u> (шифр і назва)	Кількість тем - 11	Лекції, години	
			14
Освітня програма: <u>Громадське здоров'я</u> (назва)	Форма підсумкового контролю – залік	Практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття, консультації, год.	
			14
		Самостійна робота, години, питома вага	
			152 / 84,4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіння студентами сучасними знаннями з теоретичних основ економіки і фінансування охорони здоров'я, а також набуття практичних вмінь та навичок з планування та організації і фінансового забезпечення діяльності в сфері охорони здоров'я та громадського здоров'я, а також здійснення аналізу економічної ефективності діяльності як сфери охорони здоров'я загалом, так і медичних закладів та окремих заходів і проектів.

Зокрема, студенти мають:

– вивчити та зрозуміти: сутність і структуру господарського механізму та ринку як форми організації суспільного виробництва; сутність здоров'я як економічної та соціальної категорії; сутність і структуру нормативно-правового регулювання галузі та закладів охорони здоров'я; економічні закони, закономірності, категорії, що застосовуються в сфері охорони здоров'я; сутність та особливості ринку медичних послуг, розуміння особливостей медичних послуг в ринкових умовах; особливості ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я та рівня та методів державного регулювання цих процесів; системи, форми та методи фінансування в охороні здоров'я; теоретичні засади підприємництва в охороні здоров'я; сутність і особливості планування і прогнозування в системі охорони здоров'я, а також при

розробці та впровадження програм, проектів та інтервенцій в сфері громадського здоров'я; основні методи та прийоми сучасного ціноутворення; форми і методи оплати праці і особливості їх застосування в системі охорони здоров'я; сутність, види і порядок визначення ефективності діяльності, програм, проектів, заходів на різних рівнях системи охорони здоров'я та в громадському здоров'ї; сутність та методи економічного і фінансового аналізу діяльності та заходів в охороні здоров'я та в громадському здоров'ї.

– навчитися: аналізувати стан ринкового середовища та економічний потенціал для впровадження заходів, програм, проектів, інновацій в громадському здоров'ї та в охороні здоров'я; аналізувати державну політику в сфері ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я та розробляти аргументовані пропозиції з її удосконалення; розробляти стратегічні і тактичні плани економічного розвитку організацій в сфері охорони здоров'я; визначати стратегії маркетингу, які забезпечать максимальне задоволення потреб населення у медичних послугах при забезпеченні ефективності діяльності системи; визначати та аналізувати цінову політику, спрямовану на реалізацію стратегічних і оперативних завдань системи охорони здоров'я та медичних закладів; аналізувати системи оплати праці персоналу системи охорони здоров'я та обґрунтовувати напрями їх удосконалення; визначати та аналізувати основні показники господарської діяльності закладів охорони здоров'я; оцінювати економічну, соціальну та медичну ефективність медичних технологій, діяльності медичних закладів, програм, заходів інтервенцій у сфері громадського здоров'я.

Згідно з вимогами стандарту та освітньо-професійної програми дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

– *інтегральна*:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, застосування наукових теорій та аналітичних методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– *загальні*:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

- здатність працювати в міжнародному контексті;
  - здатність бути критичним і самокритичним;
  - здатність приймати обґрунтовані рішення;
  - здатність розробляти та управляти проектами;
  - здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
  - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
  - здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- *спеціальні (фахові, предметні):*
- здатність розробляти і пропонувати науково обґрунтовані варіанти стратегій, політик та заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я населення, а також оцінювати їх ефективність;
  - здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів;
  - здатність організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу;
  - здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію;
  - здатність розробляти заходи з адвокації, комунікації та соціальної мобілізації у сфері громадського здоров'я;
  - здатність застосовувати різні методики, стратегії та моделі викладання громадського здоров'я;
  - здатність здійснювати викладання основ громадського здоров'я у закладах освіти різного рівня, планувати та здійснювати заходи, спрямовані на розбудову належного рівня кадрових ресурсів для громадського здоров'я;
  - здатність виконувати управлінські функції та організовувати надання послуг у сфері громадського здоров'я, забезпечувати контроль за якістю послуг, що надаються на належному рівні.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні засади економіки та фінансування у сфері охорони здоров'я

Тема 1. Предмет та метод економіки охорони здоров'я. Здоров'я як економічна та соціальна категорія.

Сутність економіки та економіки охорони здоров'я. Сучасні економічні відносини і їх прояв у сфері охорони здоров'я. Економіка охорони здоров'я: методи, мета, завдання та роль курсу в системі вищої школи. Потреби та ресурси і їх значення для економіки охорони здоров'я. Специфіка та механізм дії економічних законів в сфері охорони здоров'я.

Здоров'я населення як економічна категорія. Значення здоров'я населення для держави, її стабільності та розвитку. Сучасна концепція реформування системи охорони здоров'я. Стратегія розвитку галузі охорони здоров'я. Основні системи охорони здоров'я.

Тема 2. Охорона здоров'я як галузь економіки. Медична послуга. Ринок медичних послуг.

Неспроможність ринків функціонувати ефективно як підстава для державного втручання. Порушення умов конкуренції та конкурентна політика. Політика щодо природних монополій. Суспільні блага: прийняття політичних рішень на ринку суспільних благ; державне постачання суспільних благ. Позитивні і негативні зовнішні ефекти та їх інтернаціоналізація: зовнішні ефекти і права власності. Асиметрична інформація і проблема невизначеності. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.

Закономірності формування, функціонування та особливості ринку охорони здоров'я. Сутність та особливості медичних послуг. Організаційно-економічні та правові методи регулювання ринку медичних послуг.

Надання медичних послуг у рамках різних моделей систем охорони здоров'я — Бісмарка, Бевериджа та ринкової (або приватної): їх переваги та недоліки.

Тема 3. Державне регулювання ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я

Етапи аналізу державної політики. Вибір та класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики. Аналіз визначення суспільних проблем. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я.

Державне втручання в ринки охорони здоров'я і вступ до регулювання. Економічна раціональність державного втручання. Необхідність втручання держави.

Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання ресурсів та капіталовкладень. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів. Державне регулювання медичного страхування.

Тема 4. Системи, форми та методи фінансування у сфері охорони здоров'я

Рух фінансів у системах охорони здоров'я. Рівень фінансування охорони здоров'я. Основні джерела фінансування охорони здоров'я. Фінансування із загальних податкових надходжень. Соціальне медичне страхування. Приватне страхування. Пряма оплата споживача. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально-орієнтовані та державні системи охорони здоров'я. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім та низьким рівнями економічного розвитку.

Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки. Загальний бюджет: стимули при наданні медичної допомоги. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: загальні принципи визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

Основи гендерного бюджетування.

Тема 5. Підприємницька діяльність у сфері охорони здоров'я

Суть підприємництва, принципи та форми. Особливості підприємництва в охороні здоров'я. Правові засади підприємницької діяльності в охороні здоров'я. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.

Підприємницька ідея та заснування суб'єкта підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я. Бізнес-планування. Бізнес-план як інструмент регулювання підприємницької діяльності. Особливості його розробки та вимоги до оформлення.

Розділ 2. Окремі напрями економіки і фінансування охорони здоров'я

Тема 6. Планування і прогнозування в системі охорони здоров'я.

Сутність планування та прогнозування. Функції та методологія планування діяльності в системі охорони здоров'я. Рівні планування в охороні здоров'я.

Класифікація планів. Методи планування. Визначення об'ємів медичної допомоги та санітарно-епідеміологічного забезпечення. Стратегічний план медичного закладу, його характеристика і завдання. Зміст та зв'язок стратегічного і оперативного планів лікувально-профілактичних закладів. Система оперативно-календарного планування в системі охорони здоров'я. Методи планування чисельності медичного персоналу.

Здійснення заходів у сфері громадського здоров'я на основі розробки та реалізації відповідних програм та планів.

Тема 7. Основи фінансового планування в закладах охорони здоров'я.

Зміст і значення фінансового менеджменту в охороні здоров'я. Структура фінансової системи країни. Джерела фінансування в сфері охорони здоров'я і громадського здоров'я. Основні фінансові моделі систем охорони здоров'я. Рівні бюджетної системи України. Державний бюджет та механізм його формування в Україні. Значення державного та місцевих бюджетів для фінансування сфери і закладів охорони здоров'я. Методика фінансового планування діяльності медичних закладів.

Фінансове планування реалізації заходів у сфері громадського здоров'я.

Тема 8. Оплата праці в охороні здоров'я

Сутність та економічний зміст оплати праці. Форми та системи оплати праці, особливості їх застосування в медичній сфері. Зарубіжний досвід оплати праці в сфері охорони здоров'я. Порівняльна характеристика методів оплати первинної, вторинної та третинної медичної допомоги. Методика розрахунку заробітної плати медичним працівникам.

Тема 9. Ціноутворення в охороні здоров'я.

Ціна як економічна категорія, її значення для господарської діяльності галузі охорони здоров'я. Види цін в сфері охорони здоров'я. Особливості формування та регулювання цін в охороні здоров'я. Розробка цінової стратегії з метою реалізації економічних завдань в медичних закладах, підприємствах.

Тема 10. Маркетинг в охороні здоров'я

Кон'юнктура ринку послуг охорони здоров'я: попит, пропозиція, ціна, конкуренція. Еластичність попиту за ціною як інструмент раціонального використання обмежених ресурсів галузі. Конкуренція, види конкурентних структур. Сутність, принципи, функції, завдання та мета маркетингу.

Сутність, головні принципи та функції маркетингу медичних послуг. Складові маркетингової діяльності медичного закладу. Етапи комплексного маркетингового дослідження ринку медичних послуг. Аналіз можливостей медичного закладу на ринку послуг охорони здоров'я. Реклама.

Процес маркетингового дослідження. Аналіз можливостей ринку медичних послуг. Стратегія і тактика маркетингової діяльності. Засоби поширення інформації та оцінка ефективності реклами. Маркетинговий контроль.

Маркетинг сфери охорони здоров'я. Використання маркетингу при планування і реалізації планів та програм у сфері громадського здоров'я.

Тема 11. Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я. Основні показники діяльності медичного закладу

Показники і критерії медичної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я, сфери в цілому, сфери в цілому. Соціальна ефективність, її критерії. Визначення і аналіз економічної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я, сфери в цілому, проектів у сфері громадського здоров'я. Вивчення економічних збитків при тимчасовій втраті працездатності, що викликана захворюваністю населення та травматизмом. Економічний ефект і економічна ефективність. Прямі витрати та непрямі втрати, що пов'язані з захворюваністю та інвалідністю населення.

Сутність і значення економічного аналізу для системи охорони здоров'я, медичного підприємства. Методи економічної оцінки як інструмент раціонального використання ресурсів галузі: «мінімізація витрат», «витрати-результативність», «витрати-вигода», «витрати-корисність». Використання результатів економічного аналізу в діяльності закладів охорони здоров'я. Сутність фінансового аналізу в охороні здоров'я. Визначення основних показників результативності фінансової діяльності медико-виробничих підприємств з метою прийняття управлінських рішень. Головні фактори підвищення ефективності діяльності закладу охорони здоров'я.

Основні підходи та критерії оцінки ефективності реалізації програм та проектів у сфері громадського здоров'я.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна/дистанційна форма					
	Су ма	у тому числі					Сума	у тому числі				
		лек	п/с	лаб	інд	ср с		ле к	п/с	лаб	інд	ср с
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні засади економіки та фінансування у сфері охорони здоров'я												
Тема 1. Предмет та метод економіки охорони здоров'я. Здоров'я як економічна та соціальна категорія.							13	1	1			11
Тема 2. Охорона здоров'я як галузь економіки. Медична послуга. Ринок медичних послуг.							16	2	1			13
Тема 3. Державне регулювання ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я.							17	1	1			15
Тема 4. Системи, форми та методи фінансування у сфері охорони здоров'я.							16	1	1			14
Тема 5. Підприємницька діяльність у сфері охорони здоров'я.							14	1	1			12
Разом:							76	6	5			65
Розділ 2. Окремі напрями економіки і фінансування охорони здоров'я												
Тема 6. Планування і прогнозування в системі охорони здоров'я.							18	1	2			15
Тема 7. Основи фінансового планування в закладах охорони здоров'я.							14	2	1			11
Тема 8. Оплата праці в охороні здоров'я							18	1	1			16
Тема 9. Ціноутворення в охороні здоров'я.							18	1	2			15
Тема 10. Маркетинг в охороні здоров'я							18	1	1			16
Тема 11. Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я. Основні показники діяльності медичного закладу							18	2	2			14
Разом:							104	8	9			87
Усього годин:							180	14	14			152

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Охорона здоров'я як галузь економіки. Медична послуга. Ринок медичних послуг.	2
2	Державне регулювання ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я.	2
3	Системи, форми та методи фінансування у сфері охорони здоров'я.	2
4	Підприємницька діяльність у сфері охорони здоров'я.	2
5	Планування і прогнозування в системі охорони здоров'я.	2
6	Оплата праці в охороні здоров'я.	1
7	Маркетинг в охороні здоров'я.	1
8	Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я. Основні показники діяльності медичного закладу	2
	Всього лекційних годин	14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Державне регулювання ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я	4
2	Системи, форми та методи фінансування у сфері охорони здоров'я	4
3	Основи фінансового планування в закладах охорони здоров'я.	4
4	Ціноутворення в охороні здоров'я.	2
	Всього годин практичних занять	14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Предмет та метод економіки охорони здоров'я. Здоров'я як економічна та соціальна категорія.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми.	11
2	<i>Охорона здоров'я як галузь економіки. Медична послуга. Ринок медичних послуг.</i>	13

	Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	
3	<i>Державне регулювання ресурсного забезпечення системи охорони здоров'я</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Опрацювання нормативно-правових документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	15
4	<i>Системи, форми та методи фінансування у сфері охорони здоров'я</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Опрацювання нормативно-правових документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	14
5	<i>Підприємницька діяльність у сфері охорони здоров'я</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Опрацювання нормативно-правових документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	12
6	<i>Планування і прогнозування в системі охорони здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	15
7	<i>Основи фінансового планування в закладах охорони здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Опрацювання нормативно-правових документів. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	11
8	<i>Оплата праці в охороні здоров'я</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	15
9	<i>Ціноутворення в охороні здоров'я.</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	16
10	<i>Маркетинг в охороні здоров'я</i>	15

	Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	
11	<i>Ефективність діяльності системи і закладів охорони здоров'я. Основні показники діяльності медичного закладу</i> Опрацювання навчальної літератури. Складання розгорнутого плану відповідей на питання теми. Варіативне виконання індивідуальних завдань.	14
	Всього годин самостійної роботи студента	152

8. Методи навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» здійснюється у формі самостійного опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних та індивідуальних завдань, самостійної роботи та контрольних заходів. Лекції з навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я» подано у вигляді структурованих матеріалів та у формі мультимедійних презентацій за кожною окремою темою календарного плану. Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу з окресленої проблематики та мають за мету консультативно-оглядове означення проблеми і подання можливих напрямів її вирішення.

Практичні заняття призначені для детального розгляду окремих теоретичних положень навчальної дисципліни «Економіка охорони здоров'я», формування умінь та навичок практичного їх використання шляхом виконання практичних завдань.

Основними формами й методами самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни є повторення питань тем лекційних занять, опрацювання основної та додаткової рекомендованої літератури, періодичних видань, опрацювання інтернет-ресурсів; поглиблене вивчення окремих тем курсу, виконання індивідуальних, обов'язкових, додаткових та проблемних питань і завдань та виконання індивідуальних творчих завдань; словникова робота, аналіз, синтез, систематизація, порівняння, узагальнення явищ та фактів з метою підготовки відповідей на поставлені попередньо запитання; складання таблиць, графіків та схем; підготовка до виконання тестового підсумкового контролю знань. Обов'язкові завдання спрямовані на ґрунтовне засвоєння матеріалу, розглянутого на лекційних та практичних заняттях, та забезпечують самоконтроль з боку студентів за рівнем засвоєння дисципліни. Додаткові завдання, орієнтовані на поглиблення та розширення навчального матеріалу, виконуються на розсуд студентів та зараховуються до загальної рейтингової оцінки як додаткові бали. Процес самостійної роботи з обов'язковою та додатковою літературою дає студенту можливість проявити вміння знайти та відібрати необхідний матеріал з літературних та інших джерел, проаналізувати та систематизувати його.

9. Методи контролю

Для визначення успішності навчання використовуються контрольні заходи. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного завдання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни або відокремлених за робочим навчальним планом.

Для контролю знань студентів з дисципліни розроблено завдання для підсумкового контролю з предмету.

Під час вивчення даної дисципліни використовується така форма семестрового контролю: залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою Університету (0-100, з урахуванням необов'язкових завдань – 120 балів), національною шкалою.

10.1. Схема нарахування балів з дисципліни

Види та зміст обов'язкових завдань	Максимальна оцінка	Примітки
Підготовка до занять	15	
Виконання практичних занять	40	
Виконання та захист індивідуальної навчально-дослідної роботи	20	необов'язкове завдання
Залік	45	
Разом:	100	

Максимальний бал за виконання необов'язкових завдань – 20.

10.2. Умови нарахування балів

Критерії розроблені для переліку базових спеціальних компетенцій.

90 балів та вище виставляють за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, здатність пропонувати оригінальні рішення, критично оцінювати об'єктивну та суб'єктивну інформацію, здійснювати самооцінку, логічно і послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання нестандартних практичних задач. **100 балів** можуть бути виставлені за виконання обов'язкових завдань; **120 балів** – за додаткові необов'язкові завдання з тематики дисципліни.

70-89 балів виставляють за міцні знання навчального матеріалу, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені питання, які можуть містити неточності; за вміння аналізувати отриману інформацію та пропонувати нестандартні рішення, застосовувати теоретичні положення під час розв'язання

практичних нестандартних задач, вміння аналізувати явища та пропонувати оригінальні рішення; мають місце окремі помилки.

50-69 балів виставляють за посередні знання навчального матеріалу, його розуміння, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання стандартних практичних задач, не завжди аргументовані відповіді; має місце значна кількість недоліків, у тому числі неточні, або мало аргументовані відповіді з порушенням послідовності викладення, за невпевненість під час пояснень теоретичних положень; відповідь задовольняє мінімальному позитивному рівню.

00-49 балів виставляють за відтворення обмеженої частини навчального матеріалу; при цьому – невміння його пояснити та вирішувати стандартні практичні задачі навіть за допомогою викладача; мають місце безсистемні фрагментарні знання навчального матеріалу, або їх відсутність; потребує повторного вивчення матеріалу.

При іншому наборі компетенцій та результатів навчальної дисципліни зміст критеріїв може бути іншим.

З метою полегшення користування комплексом типових критеріїв оцінювання та зменшення можливого суб'єктивізму викладачів рекомендується розробляти критерії оцінювання кожної незалежної змістової частини навчального матеріалу.

10.3. Критерії підсумкового оцінювання

Проміжок за накопичувальною шкалою Університету	Оцінка за чотирибальною національною шкалою
90 та вище	Відмінно
70–89	Добре
50–69	Задовільно
1–49	Незадовільно

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Комплекс навчально-методичного забезпечення з дисципліни.
3. Конспект лекцій з дисципліни.
4. Питання для підсумкового контролю з дисципліни.
5. Матеріали дистанційного курсу в системі MOODLE.

12. Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В.Д. Економічна теорія. Політична економія: підручник. - К.: Знання, 2014.
2. Грушко В.І. Фінанси: підручник. - К.: Ліра-К, 2019.

3. Солоненко Н.Д. Економіка охорони здоров'я: Навч. посібник. — К.: Вид-во МАУП, 2014. — 408 с.
4. Москаленко В.Ф., Гульчій О.П., Таран В.В. та ін. Економіка охорони здоров'я : підручник / під ред. В.Ф. Москаленка. — Вінниця : Нова Книга, 2010. — 288 с.
5. Ціноутворення медичних послуг. Економіка охорони здоров'я : методичні вказівки для студентів до практичного заняття укл. В.А. Огнєв, І.А. Чухно. — Харків : ХНМУ, 2016. — 35 с.
6. Економіка та фінансування охорони здоров'я : навч.-метод. посіб. / Укладачі: А. Г. Ахламов, Н. Л. Кусик. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. — 134 с.

Допоміжна

1. Ахламов А.Г., Кусик Н.Л. Економіка та фінансування охорони здоров'я : навчально-методичний посібник. — Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. — 134 с.
2. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: Навч. посіб. / І. М. Солоненко, Л. І. Жаліло (кер. авт. колективу). — К.: Вид-во УАДУ, 2004. — 140 с.
3. Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України / За заг. ред. В. Г. Черненка та В. М. Рудого. — К.: Академпрес, 2002. — 112 с.
4. Економіка підприємства : підручник / [кол. авт.]; за заг. ред. С.Ф. Покропивного. 2-ге вид., перероб. та доп. — Київ : КНЕУ, 2005. — 528 с.
5. Економічний розвиток і державна політика: Вип. 11. Державна політика та економіка охорони здоров'я в Україні / За ред. І. Розпутенка та І. Солоненка / Практикум. — К.: Вид-во "К. І. С.", 2002. — 214 с.
6. Надюк З.О. Державне регулювання ринку медичних послуг в Україні : монографія. — Запоріжжя, 2008. — 296 с.
7. Пал А. Леслі. Аналіз державної політики. — К.: Основи, 2000.
8. Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні / За заг. ред. В. М. Лехан. — К.: Сфера, 2001. — 176 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України - <http://www.rada.gov.ua/>
2. Сайт Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. — URL: <http://www.dnpb.gov.ua>
4. Державна служба статистики України. — URL: www.ukrstat.gov.ua
5. Національна бібліотека України ім. В.И. Вернадського. — URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
6. Національна наукова медична бібліотека України. — URL: <http://www.library.gov.ua>
7. Національна медична бібліотека США. — URL: <http://www.nlm.nih.gov>
8. [http:// www.euro.who.int/pubrequest](http://www.euro.who.int/pubrequest)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ:

1. Сутність економіки та економіки охорони здоров'я. Сучасні економічні відносини і їх прояв у сфері охорони здоров'я.
2. Потреби та ресурси і їх значення для економіки охорони здоров'я.
3. Специфіка та механізм дії економічних законів в сфері охорони здоров'я.
4. Здоров'я населення як економічна категорія. Значення здоров'я населення для держави, її стабільності та розвитку.
5. Основні (базові) моделі системи охорони здоров'я. Їх основні характеристики з точки зору економіки і фінансування.
6. Конкуренція та конкурентна політика. Неспроможність ринків функціонувати ефективно як підстава для державного втручання.
7. Суспільні блага: прийняття політичних рішень на ринку суспільних благ; державне постачання суспільних благ.
8. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я. Асиметрична інформація і проблема невизначеності.
9. Закономірності формування, функціонування та особливості ринку охорони здоров'я. Сутність та особливості медичних послуг.
10. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я.
11. Державне втручання в ринки охорони здоров'я і основи регулювання. Економічна раціональність державного втручання.
12. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я: державне регулювання ресурсів та капіталовкладень; державне регулювання якості медичної допомоги; державне регулювання якості лікарських засобів; державне регулювання медичного страхування.
13. Рух фінансів у системах охорони здоров'я. Рівень фінансування охорони здоров'я.
14. Основні джерела фінансування охорони здоров'я (фінансування із загальних податкових надходжень; соціальне медичне страхування; приватне страхування; пряма оплата споживача).
15. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально-орієнтовані та державні системи охорони здоров'я.
16. Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки.
17. Загальний бюджет: стимули при наданні медичної допомоги.
18. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: загальні принципи визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.
19. Суть підприємництва, принципи та форми. Особливості підприємництва в охороні здоров'я.

20. Правові засади підприємницької діяльності в охороні здоров'я. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
21. Підприємницька ідея та заснування суб'єкта підприємницької діяльності в сфері охорони здоров'я.
22. Бізнес-планування. Бізнес-план як інструмент регулювання підприємницької діяльності. Особливості його розробки та вимоги до оформлення.
23. Сутність планування та прогнозування. Функції та методологія планування діяльності в системі охорони здоров'я.
24. Класифікація планів. Методи планування.
25. Зміст і значення фінансового менеджменту в охороні здоров'я.
26. Структура фінансової системи країни. Джерела фінансування в сфері охорони здоров'я і громадського здоров'я.
27. Державний бюджет та механізм його формування в Україні. Значення державного та місцевих бюджетів для фінансування сфери і закладів охорони здоров'я.
28. Методика фінансового планування діяльності медичних закладів.
29. Фінансове планування реалізації заходів у сфері громадського здоров'я.
30. Сутність та економічний зміст та функції оплати праці.
31. Форми та системи оплати праці, особливості їх застосування в медичній сфері. Зарубіжний досвід оплати праці в сфері охорони здоров'я.
32. Порівняльна характеристика методів оплати первинної, вторинної та третинної медичної допомоги. Методика розрахунку заробітної плати медичним працівникам.
33. Ціна як економічна категорія, її значення для господарської діяльності галузі охорони здоров'я.
34. Види цін в сфері охорони здоров'я. Особливості формування та регулювання цін в охороні здоров'я.
35. Кон'юнктура ринку послуг охорони здоров'я: попит, пропозиція, ціна, конкуренція.
36. Сутність, головні принципи та функції маркетингу медичних послуг.
37. Складові маркетингової діяльності медичного закладу.
38. Процес та етапи маркетингового дослідження.
39. Аналіз можливостей медичного закладу на ринку послуг охорони здоров'я.
40. Засоби поширення маркетингової інформації на ринку медичних послуг. Реклама та оцінка її ефективності.
41. Особливості маркетингу сфери охорони здоров'я.
42. Використання маркетингу при планування і реалізації планів та програм у сфері громадського здоров'я.
43. Показники і критерії медичної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я, сфери в цілому, сфери в цілому.
44. Соціальна ефективність, її критерії.

45. Визначення і аналіз економічної ефективності діяльності закладів охорони здоров'я, сфери в цілому, проектів у сфері громадського здоров'я.
46. Сутність і значення економічного аналізу для системи охорони здоров'я, медичного підприємства.
47. Методи економічної оцінки як інструмент раціонального використання ресурсів галузі: «мінімізація витрат», «витрати-результативність», «витрати-вигода», «витрати-корисність».
48. Сутність фінансового аналізу в охороні здоров'я.
49. Визначення основних показників результативності фінансової діяльності медико-виробничих підприємств з метою прийняття управлінських рішень.
50. Головні фактори підвищення ефективності діяльності закладу охорони здоров'я.